

MARTA KNAUEROVÁ A JANA DRNKOVÁ

ATLAS BYLIN

*průvodce
českou přírodou*
více než 100
planě rostoucích druhů

edika.

Atlas bylin

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

Marta Knauerová a Jana Drnková
Atlas bylin – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 201

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

OBSAH

Úvod	6
Základní popis anatomických znaků rostlin	8

BÍLÉ

Bělotrn kulatohlavý <i>Echinops sphaerocephalus</i>	18
Bledule jarní <i>Leucojum vernum</i>	19
Bršlice kozí noha <i>Aegopodium podagraria</i>	20
Česnáček lékařský <i>Alliaria petiolata</i>	21
Česnek medvědí <i>Allium ursinum</i>	22
Devětsil bílý <i>Petasites albus</i>	23
Durman obecný <i>Datura stramonium</i>	24
Heřmánek pravý <i>Matricaria recutita</i>	25
Hluchavka bílá <i>Lamium album</i>	26
Jahodník obecný <i>Fragaria vesca</i>	27
Jetel plazivý <i>Trifolium repens</i>	28
Kokoška pastuší tobolka <i>Capsella bursa-pastoris</i>	29
Komonice bílá <i>Melilotus albus</i>	30
Konvalinka vonná <i>Convallaria majalis</i>	31
Kopretina bílá <i>Leucanthemum vulgare</i>	32
Mydlice lékařská <i>Saponaria officinalis</i>	33
Penízek rolní <i>Thlaspi arvense</i>	34
Ptačinec prostřední <i>Stellaria media</i>	35
Rmen rolní <i>Anthemis arvensis</i>	36
Řebříček obecný <i>Achillea millefolium</i>	37
Řeřišnice luční <i>Cardamine pratensis</i>	38
Sasanka hajní <i>Anemone nemorosa</i>	39
Sedmikráska obecná <i>Bellis perennis</i>	40
Silenka nadmutá <i>Silene vulgaris</i>	41
Silenka širolistá <i>Silene latifolia</i>	42
Svízel povázka <i>Galium mollugo</i>	43
Svízel přítula <i>Galium aparine</i>	44
Svízel vonný <i>Galium odoratum</i>	45
Svlačec rolní <i>Convolvulus arvensis</i>	46
Štavel kyselý <i>Oxalis acetosella</i>	47
Truskavec ptačí <i>Polygonum aviculare</i>	48
Turan roční <i>Erigeron annuus</i>	49
Turanka kanadská <i>Conyza canadensis</i>	50
Tužebníkův jilmový <i>Filipendula ulmaria</i>	51

ŽLUTÉ, ORANŽOVÉ

Blatouch bahenní <i>Caltha palustris</i>	52
Černýš hajní <i>Melampyrum nemorosum</i>	53
Černýš luční <i>Melampyrum pratense</i>	54
Divizna velkokvětá <i>Verbascum densiflorum</i>	55
Janovec metlatý <i>Cytisus scoparius</i>	56

Komonice lékařská	<i>Melilotus officinalis</i>	57
Kostival hlíznatý	<i>Symphytum tuberosum</i>	58
Kozí brada luční	<i>Tragopogon pratensis</i>	59
Křivatec žlutý	<i>Gagea lutea</i>	60
Lnice květel	<i>Linaria vulgaris</i>	61
Mochna husí	<i>Potentilla anserina</i>	62
Netýkavka malokvětá	<i>Impatiens parviflora</i>	63
Orsej jarní hlíznatý	<i>Ficaria verna subsp. bulbifera</i>	64
Pampeliška lékařská	<i>Taraxacum officinale</i>	65
Pitulník žlutý	<i>Galeobdolon luteum</i>	66
Podběl lékařský	<i>Tussilago farfara</i>	67
Prvosenka jarní	<i>Primula veris</i>	68
Prvosenka vyšší	<i>Primula elatior</i>	69
Pryskyřník plazivý	<i>Ranunculus repens</i>	70
Pryskyřník prudký	<i>Ranunculus acris</i>	71
Pupalka dvouletá	<i>Oenothera biennis</i>	72
Sasanka pryskyřníkovitá	<i>Anemone ranunculoides</i>	73
Starček Fuchsův	<i>Senecio fuchsii</i>	74
Starček přímětník	<i>Senecio jacobaea</i>	75
Svízel syřišťový	<i>Galium verum</i>	76
Škarda dvouletá	<i>Crepis biennis</i>	77
Štírovník růžkatý	<i>Lotus corniculatus</i>	78
Třezalka tečkovaná	<i>Hypericum perforatum</i>	79
Upolín nejvyšší	<i>Trollius altissimus</i>	80
Vlaštovičník větší	<i>Chelidonium majus</i>	81
Vratič obecný	<i>Tanacetum vulgare</i>	82
Vrbina obecná	<i>Lysimachia vulgaris</i>	83
Zlatobýl kanadský	<i>Solidago canadensis</i>	84
Zlatobýl obecný	<i>Solidago virgaurea</i>	85

ČERVENÉ, RŮŽOVÉ

Bukvice lékařská	<i>Betonica officinalis</i>	86
Čičorka pestrá	<i>Securigera varia</i>	87
Dobromysl obecná	<i>Origanum vulgare</i>	88
Hluchavka nachová	<i>Lamium purpureum</i>	89
Hvozdík kropenatý	<i>Dianthus deltoides</i>	90
Chrpa čekánek	<i>Centaurea scabiosa</i>	91
Chrpa luční	<i>Centaurea jacea</i>	92
Jetel luční	<i>Trifolium pratense</i>	93
Kakost smrdutý	<i>Geranium robertianum</i>	94
Kohoutek luční	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	95
Kyprej vrbice	<i>Lythrum salicaria</i>	96
Lopuch plstnatý	<i>Arctium tomentosum</i>	97
Mák vlčí	<i>Papaver rhoeas</i>	98
Náprstník červený	<i>Digitalis purpurea</i>	99
Netýkavka žláznatá	<i>Impatiens glandulifera</i>	100

Pcháč oset	<i>Cirsium arvense</i>	101
Sadec konopáč	<i>Eupatorium cannabinum</i>	102
Sléz lesní	<i>Malva sylvestris</i>	103
Vrbovka chlupatá	<i>Epilobium hirsutum</i>	104
Vrbovka úzkolistá	<i>Epilobium angustifolium</i>	105
Vřes obecný	<i>Calluna vulgaris</i>	106
Zemědým lékařský	<i>Fumaria officinalis</i>	107

MODRÉ, FIALOVÉ, NACHOVÉ

Barvínek menší	<i>Vinca minor</i>	108
Čekanka obecná	<i>Cichorium intybus</i>	109
Dymnivka dutá	<i>Corydalis cava</i>	110
Hadinec obecný	<i>Echium vulgare</i>	111
Chrpa modrá	<i>Centaurea cyanus</i>	112
Kakost luční	<i>Geranium pratense</i>	113
Kostival lékařský	<i>Symphytum officinale</i>	114
Lilek potměchuť	<i>Solanum dulcamara</i>	115
Ocún jesenní	<i>Colchicum autumnale</i>	116
Plicník lékařský	<i>Pulmonaria officinalis</i>	117
Popenec obecný	<i>Glechoma hederacea</i>	118
Prstnatec májový	<i>Dactylorhiza majalis</i>	119
Šalvěj luční	<i>Salvia pratensis</i>	120
Štětka planá	<i>Dipsacus fullonum</i>	121
Vikev ptačí	<i>Vicia cracca</i>	122
Zběhovec plazivý	<i>Ajuga reptans</i>	123
Zvonek kopřivolistý	<i>Campanula trachelium</i>	124
Zvonek rozkladitý	<i>Campanula patula</i>	125

ZELENÉ, HNĚDÉ

Heřmánek terčovitý	<i>Matricaria discoidea</i>	126
Jetel rolní	<i>Trifolium arvense</i>	127
Jitrocel kopinatý	<i>Plantago lanceolata</i>	128
Jitrocel prostřední	<i>Plantago media</i>	129
Jitrocel větší	<i>Plantago major</i>	130
Kontryhel obecný	<i>Alchemilla vulgaris</i>	131
Kopřiva dvoudomá	<i>Urtica dioica</i>	132
Krvavec toten	<i>Sanquisorba officinalis</i>	133
Merlík bílý	<i>Chenopodium album</i>	134
Mokryš střídavolistý	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	135
Pelyněk černobýl	<i>Artemisia vulgaris</i>	136
Pcháč zelinný	<i>Cirsium oleraceum</i>	137
Pryšec kolovratec	<i>Euphorbia helioscopia</i>	138
Přeslička rolní	<i>Equisetum arvense</i>	139
Šťovík kyselý	<i>Rumex acetosa</i>	140
Vraní oko čtyřlisté	<i>Paris quadrifolia</i>	141

REJSTŘÍK		142
----------	--	-----

ÚVOD

Atlas rostlin, který držíte v rukou, není publikací odbornou, ale naučně-populární. Je malým průvodcem vybranými druhy rostlin, které se více či méně běžně vyskytují v naší přírodě, a to od časného jara až do pozdního podzimu.

Rostliny byly nafoceny v rámci celé České republiky na jejich přirozených místech výskytu. Jejich rozdělení podle barev je pouze orientační, neboť barevnost květů může být velmi proměnlivá a přesné určení barvy je vždy obtížné. Červená může například přecházet v hnědočervenou, purpurovou, nachovou, rubínovou atd. Určující znaky a popisy bylin byly zvoleny z hlediska botanického co nejjednodušší, přičemž základní odborné termíny jsou vysvětleny a graficky znázorněny v přehledných tabulkách v úvodu knihy. Botanická nomenklatura (názvosloví rostlin) a jejich zařazení do čeledí bylo převzato z publikace Klíč ke květeně České republiky, vydané v roce 2002 Botanickým ústavem Akademie věd ČR (viz použité zdroje a materiály).

Rostliny zařazené do této publikace jsou pouhým vzorkem z pestré nabídky planě rostoucích druhů, které nám naše příroda na každém kroku nabízí a které můžeme na svých toukách přírodou společně objevovat. Cílem této publikace je seznámit vás s těmi nejběžnějšími a pomocí jednoduchého popisu vám pomoci s jejich základním určením.

Společná práce na přípravě této knihy i roční putování napříč Českou republikou za květinami všech barev bylo pro nás, obě autorky, velmi zajímavé a poučné. Věříme proto, že se do poznávání a putování za rostlinami pustíte s naším atlasem i vy.

K takovým objevným cestám přírodou vám přejeme, abyste si vždy nazuli dobré boty a aby vám na nich přálo dobré počasí. Vždyť putovat za rostlinami můžeme Českou republikou po celý rok. Naše „rostlinná říše“ je nesmírně bohatá a pestrá a nabízí nám k poznání více jak 3,5 tisíce druhů. Je tedy z čeho vybírat.

Marta Knauerová a Jana Drnková

Zdroje

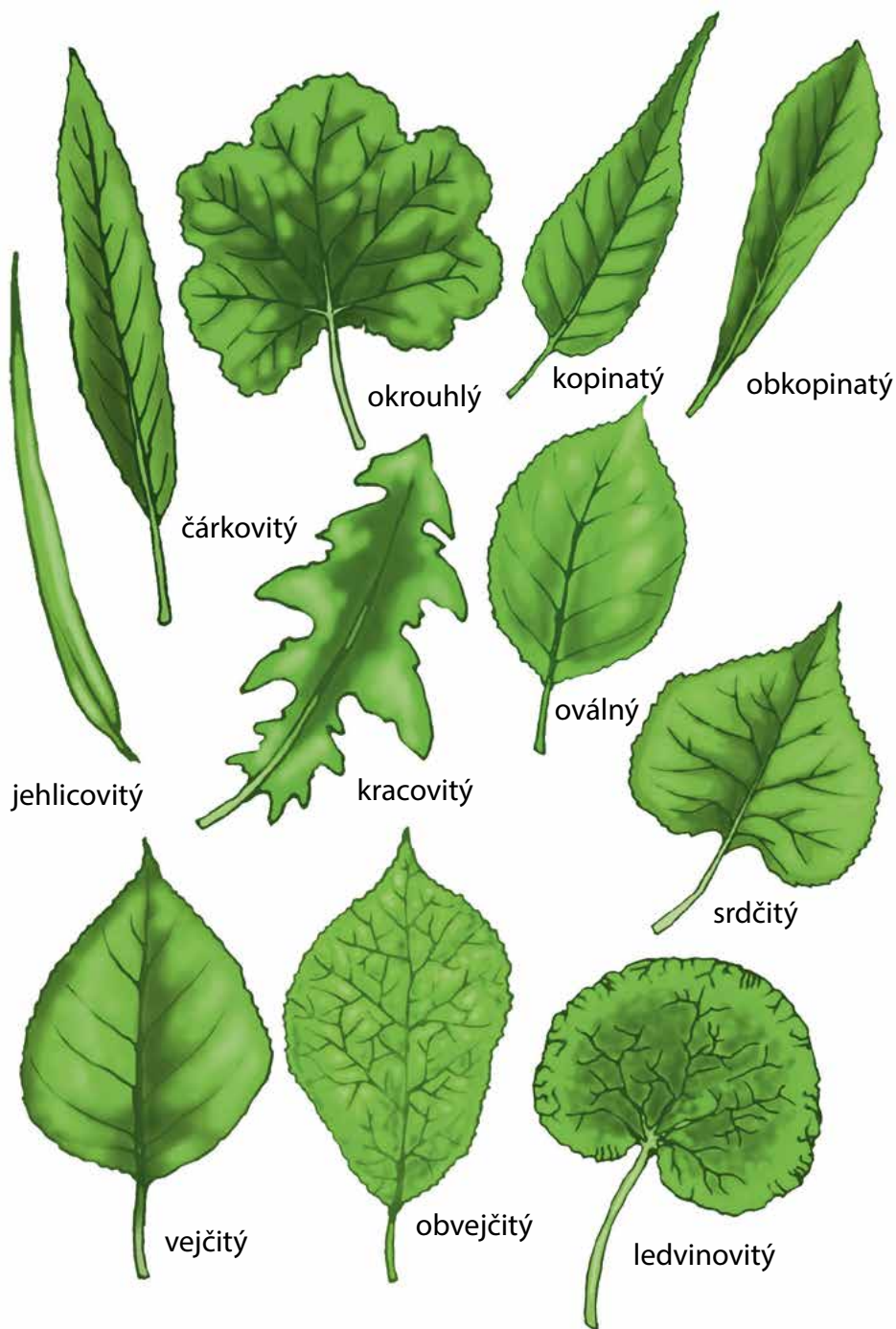
Literatura

- Hejný S. et Slavík B. (eds.): *Květena České socialistické republiky 1*. Academia, Praha, 1988.
- Hejný S. et Slavík B. (eds.): *Květena České republiky 2*. Academia, Praha, 1990.
- Hejný S. et Slavík B. (eds.): *Květena České republiky 3*. Academia, Praha, 1992.
- Kubát, K., Hrouda, L., Chrtek, J. jun., Kaplan, Z., Kirschner, J., Štěpánek, J. (eds.): *Klíč ke květeně České republiky*. Academia, Praha, 2002.
- Slavík B. (eds.): *Květena České republiky 4*. Academia, Praha, 1995.
- Slavík B. (eds.): *Květena České republiky 5*. Academia, Praha, 1997.
- Slavík B. (eds.): *Květena České republiky 6*. Academia, Praha, 2000.
- Slavík B. et Štěpánková J. (eds.): *Květena České republiky 7*. Academia, Praha, 2004.
- Šmíd M.: *Průvodce odbornými názvy rostlin*. Nakladatelství Brázda, s. r. o., Praha, 2002.

Internet

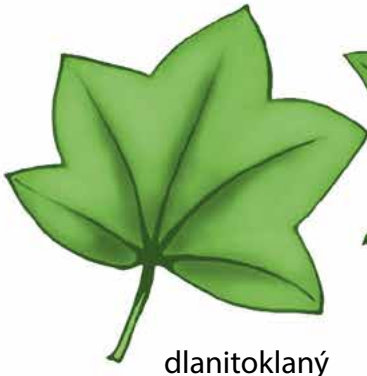
- http://www.dendrologie.cz/html_stranky/terminologie.htm
- <http://bylinky.atlasrostlin.cz>
- <http://bylinkopedie.cz>
- <http://kvetiny.atlasrostlin.cz>
- <http://www.agromanual.cz>
- <http://www.bylinky.info>
- <http://www.bylinkyprovsechny.cz>
- <https://cs.wikipedia.org>

TVARY LISTŮ

TVARY DĚLĚNÝCH LISTŮ

dlanitoklaný

dlanitodílňý

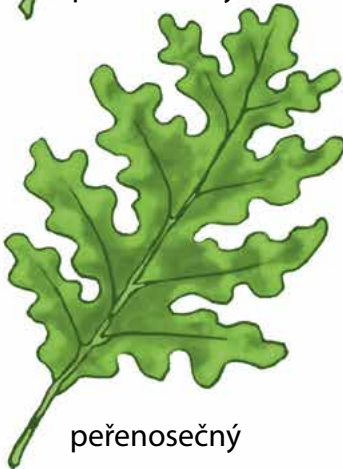
dlanitosečňý

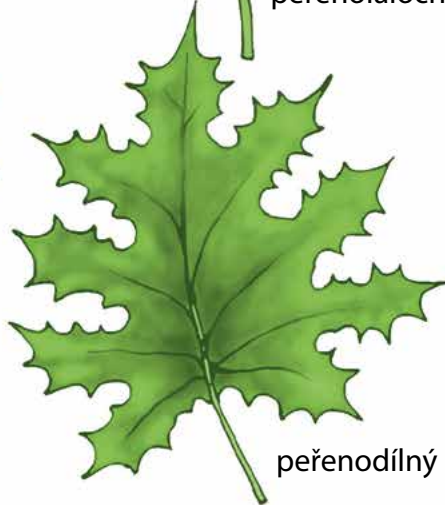
peřenoklaný

peřenolaločňý

peřenosečňý

peřenodílňý

OKRAJ LISTU

celokrajný

pilovitý

dvojitě pilovitý

zubatý

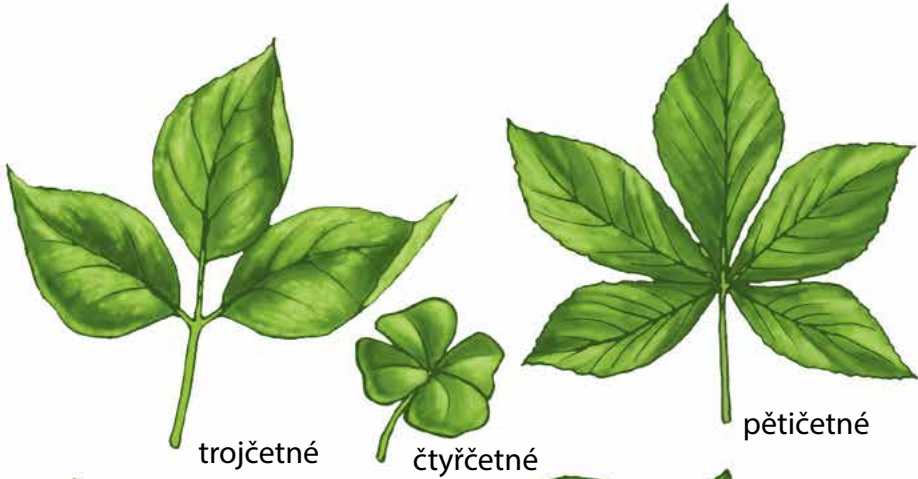

vroubkovaný

laločnatý

LISTY SLOŽENÉ

trojčetné

čtyřčetné

pětičetné

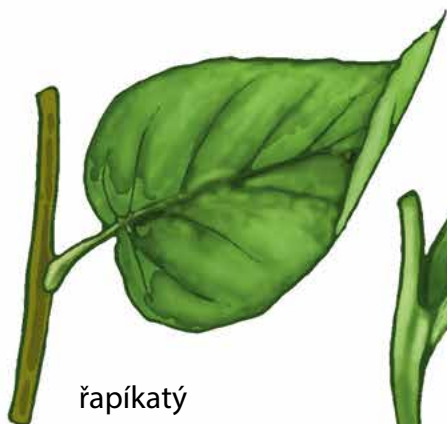
sudozpeřené

lichozpeřené

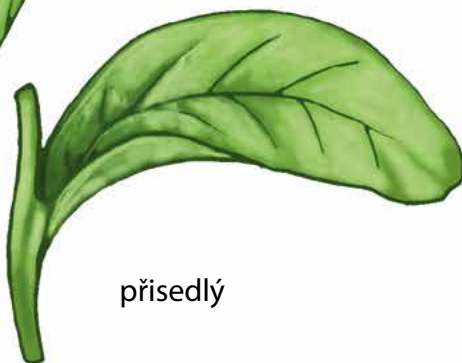

dvakrát zpeřené

PŘISEDÁNÍ LISTŮ KE STONKU

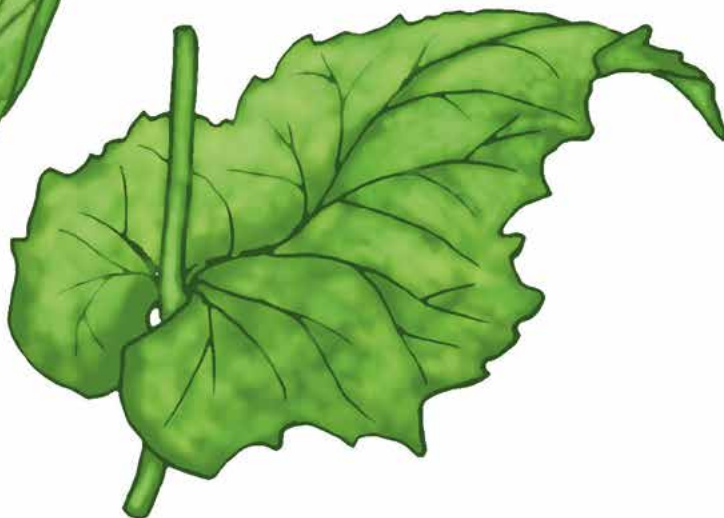
řapíkatý

přisedlý

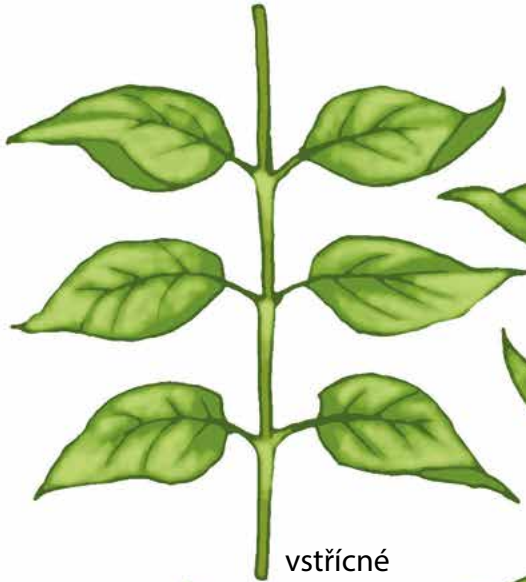

sbíhavý

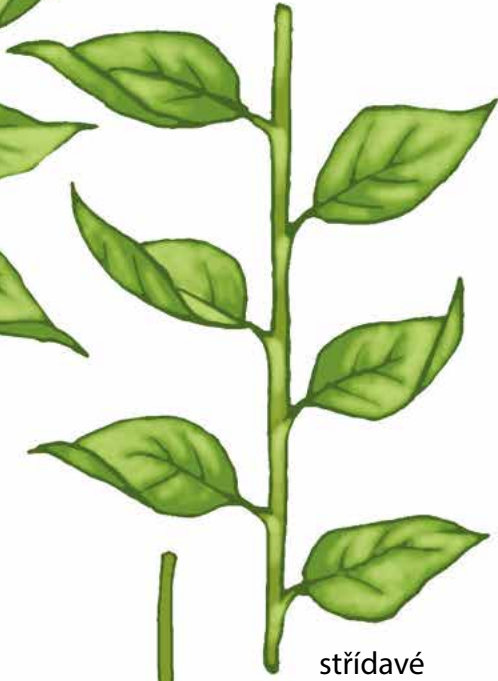

objímavý

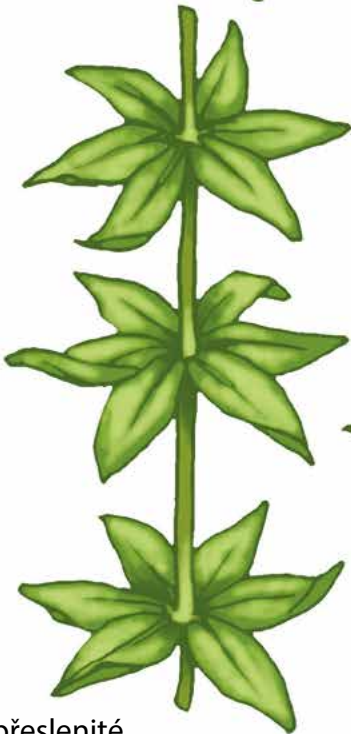
POSTAVENÍ LISTŮ

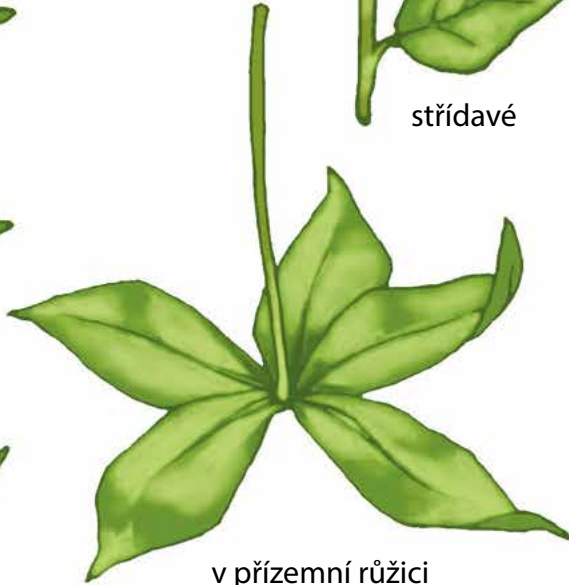
vstřícné

střídavé

přeslenité

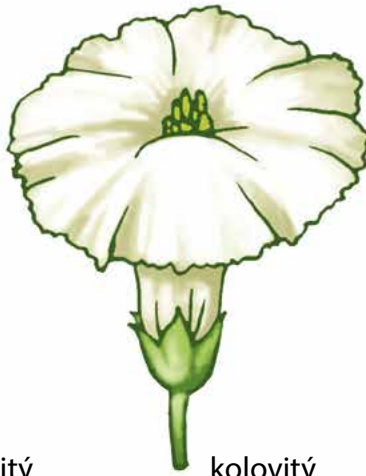

v přízemní růžici

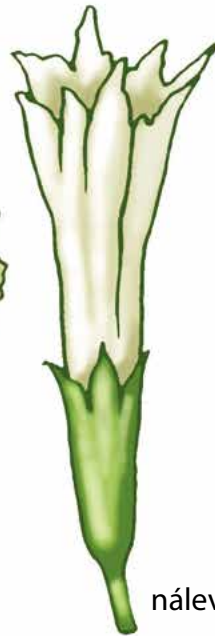
KVĚT – TVAR KORUNY

zvonkovitý

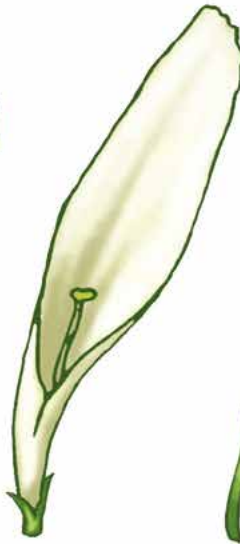
kolovitý

nálevkovitý

trubkovitý

jazykovitý

pyskatý

KVĚTENSTVÍ

